

Representantforslag 22 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentantene Kåre Simensen, Marit Arnstad, Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes

Dokument 8:22 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kåre Simensen, Marit Arnstad, Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om å reforhandle eller si opp lakseavtalen med Finland

Til Stortinget

Bakgrunn

Bakgrunnen for forslaget er den nylig framforhandlede avtalen mellom den norske og den finske regjeringen om laksefiske i Tanavassdraget, som ble undertegnet 30. september 2016. I høringsrunden er det framkommet unison motstand mot avtalen blant dem som berøres av den. Avtalen er forutsatt framlagt for Stortinget. Regjeringen har imidlertid sendt på høring forslag til gjennomføring av avtalen og har varslet at nye fiskeregler skal sendes ut på høring i begynnelsen av desember 2016. Dette tyder på at regjeringen ikke har tatt høringsinstansene på alvor, og det er derfor behov for at Stortinget behandler saken.

I forbindelse med signeringen av avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget, skriver Klima- og miljødepartementet 29. september 2016 følgende:

«Fisket i Tana har siden 1873 vært regulert gjennom en bilateral avtale mellom Norge og Finland. Den nåværende avtalen er fra 1990, og har over tid lagt grunnlaget for et for høyt fiskepress på laksebestandene. Den har også resultert i en omfattende fisketurisme som er til hinder for lokalbefolkningens tilgang til fiske. Den nåværende forvaltningen er dermed svært problematisk.»

Utviklingen i lokalbefolkningens disfavør begynte allerede på 1970-tallet og har i en om lag førti-

årsperiode siden da resultert i at det er solgt mer enn én million døgnfiskekort på finsk side, og de finske turistene har i den samme perioden tatt minimum én million kilo laks.

I den samme perioden er lokalbefolkningens tradisjonelle garnfiske kuttet med 25 prosent, og på norsk side har den samme gruppen i tillegg frivillig redusert sitt fiske med om lag 70 prosent. Sjølaksefisket har likeledes gjennomgått systematiske og sterke kutt siden 1970-tallet. Denne gangen har norske lakseforvaltningsmyndigheter fastsatt nye nedskjæringer i sjølaksefisket, forutsatt en reduksjon i fisket i Tanavassdraget.

Fra Stortingets side er det lagt klare føringer på at lokalbefolkningen skal involveres i forhandlingene med Finland. Forvaltningen av Tanavassdraget ble i 2011 overført fra staten til lokalforvaltningen Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF). TF er etter forskriften om lokal forvaltning av fisk og fisket i Tanavassdraget, Finnmark (Tanaforskriften, 4. februar 2011) det fiskeforvaltningsorgan, som

«skal ha ansvar for å forvalte fisken og fisket i vassdraget, herunder organisering av fisket og salg av fiskekort, overvåking av fiskebestandene, oppsyn med fisket, fangstrapperter og informasjon» (§ 6, første ledd).

Tanaloven (20. juni 2014 nr. 51) har klare bestemmelser om TFs medvirkning i forhandlingene med Finland:

«Utarbeidelse av forskrifter og forhandlingene med Finland om fisket i lakseførende deler av Tanavassdraget skal skje i samråd med Tanavassdragets fiskeforvaltning og Sametinget» (§ 6, siste ledd).

Våren 2016 forhandlet regjeringen fram en ny avtale med Finland. Avtalen ble sendt ut på høring i

sommerferien, der det framkom kraftig kritikk mot flere sentrale forhold ved avtalen.

Det gjelder for det første lovligheten av manglende involvering av forvaltningsorganet på norsk side.

I høringsuttalelsen fra TF heter det at verken dette organet eller Sametinget var orientert om de avsluttende forhandlingene med Finland på forsommeren 2016, men at disse ble gjennomført i hemmelighet av embetsmenn fra Norge og Finland. I ettertid ble man meddelt resultatet – det vil si det som har vært ute på høring.

Det gjelder for det andre at avtalen gir nye rettighetshavere i Tanavassdraget, samtidig som fisket skal reduseres.

I høringsrunden er det flere som har reagert på at det i fiskereglene innføres en ny fiskerettshavergruppe i Tanavassdraget, etter finsk fiskerilovgivning. Dette er finske hytteeiere med selveiertomt som ikke er fastboende ved vassdraget. De skal heretter ha *rett* til å drive blant annet dorgefiske på samme vilkår som lokalbefolkningen langs vassdraget (unntatt en viss avkorting i slutten av sesongen). Totalt avsettes 3 600 døgnkort til denne gruppen, derav 1 800 båtfiskekort.

Lokalbefolkningen har som nevnt vært nødt til å gjøre betydelige reduksjoner i det tradisjonelle garnfisket i elva og i sjøen. Det er derfor et prinsipielt blindspor å gå med på at finsk eiendomslovgivning skal bidra til å øke fiskepresset i vassdraget gjennom at gruppen finske hytteeiere også gis *rett* til å drive fiske på norsk side av grenselinjen. Det er heller ingen realisme i å få med lokalbefolkningen på nye reguleringer når det er nødvendig, samtidig som man slipper til et betydelig antall nye fiskere, som heller ikke er bosatt langs vassdraget. (1 800 båtfiskedøgn utgjør 5 400 stangdøgn når det er tillatt å benytte tre stenger pr. båt.)

Det vises her til høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Finnmark, som skriver:

«Fylkesmannen mener ikke at lokalbefolkningens rettigheter bedres ved å omdefinere en gruppe som tidligere var turistfiskere til fiskerettshavere. Vi mener også at det burde vært omtalt hvorfor man i avtalen er enige om å bryte en langvarig praksis som berører rettighetene til lokalbefolkningen ved å lage forskjellige regler i de to landene.

En helt ny gruppe med utvidede rettigheter og som før var definert som tilreisende vil etter vårt syn kunne øke fiskepresset i vassdraget. Denne nye gruppen vil få utvidet fisketid. De kan starte fisket en uke før andre tilreisende, og de utøver dermed fiskepress i den tid hvor de stor og viktig gytelaks skal opp til gyteområdene øverst i vassdraget. Dette mener vi er klart uheldig for oppbygningen av bestanden. De har også rett til å fiske 24 timer pr. døgn mot tilreisende 17 timer.»

Det gjelder for det tredje økt finsk innflytelse over norsk sjølaksefiske.

Flere høringsinstanser har også sterkt kritiske merknader til at Finland skal gis innflytelse over reguleringen av sjølaksefisket på norsk territorium, jf. forslag til avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget artikkel 3 punkt 2:

«Forslag til endringer i reguleringene av sjølaksefisket i Finnmark skal sendes ansvarlig myndighet i Finland til uttalelse før vedtak treffes.»

Det vises til høringsuttalelsen fra Nærings- og fiskeridepartementet:

«I artikkel 3 er det foreslått et pkt. 2 om at 'Forslag til endringer i reguleringene av sjølaksefisket i Finnmark skal sendes ansvarlig myndighet i Finland til uttalelse før vedtak treffes'. Vi vil påpeke at det geografiske virkeområdet for avtalen ellers er avgrenset til vassdraget.

Nærings- og fiskeridepartementet ser det som lite naturlig å involvere Finland i reguleringene av sjølaksefisket, selv om det i sjøen høstes laks som er på vandring til Tanavassdraget for å gyte. Det er rimelig forutsigbart hva Finland vil mene om sjølaksefisket i Finnmark som ikke vanligvis er i deres interesse. Å invitere Finland til uttalelse før vedtak treffes, synes lite hensiktsmessig om ikke Finlands synspunkter skal tillegges vekt.

Det finske elvefisket etter laks i Tanavassdraget har som kjent vært sterkt økende over lang tid, og avtalen synes ikke å ville bidra til å redusere dette. I samme periode har det tradisjonsrike sjølaksefisket blitt betydelig redusert gjennom reguleringer. Vi legger til grunn at norske myndigheter i størst mulig grad også ivaretar interessene i sjølaksefisket, og at det unngås ytterligere omfordeling mht. hvem som skal høste overskuddet av denne ressursen.

På bakgrunn av ovennevnte ber vi om at forslaget til pkt. 2 i artikkel 3 utgår.»

Tanavassdragets fiskeriforvaltning, Tana kommune, Karasjok kommune, Finnmark fylkeskommune og Sametinget har alle gått imot den framforhandlede avtalen med Finland. Avtalen har dermed ingen legitimitet blant dem som berøres av den. På lokalt og regionalt hold på finsk side har man det samme forholdet.

De mange uklarhetene og formelle manglene ved de framforhandlede dokumentene må føre til nye forhandlinger hvor rettighetshaverne på begge sider av vassdraget får en sentral rolle. Dette arbeidet må omfatte en vurdering av en rimelig og rettferdig byrdefordeling mellom de ulike redskapsgruppene når reduksjoner i fisket skal gjennomføres.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremforhandle en ny avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget i samarbeid med den lokale lakseforvaltningen, alternativt starte prosessen med å si opp avtalen med Finland.

29. november 2016

Kåre Simensen

Marit Arnstad

Kirsti Bergstø

Torgeir Knag Fylkesnes

